

LINBANEMUSEET

i Malmberga Västermo, visar Kalklinbanans teknik- och industrihistoria

Kalklinbanans centralstation. Bild tagen av Ingemar Carlsson.

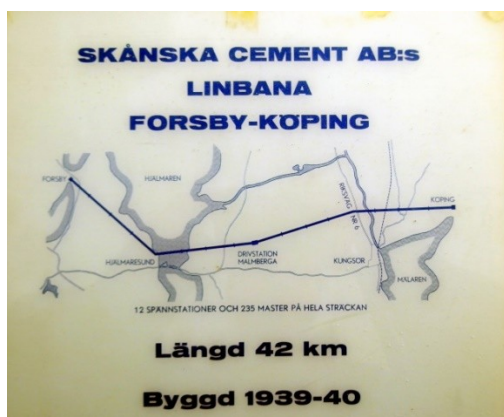
Linbanan byggdes under krigsåren 1939-1940 och invigdes 1941. Den utgjorde ett mycket resurssnålt och miljövänligt sätt att frakta kalk från kalkbrottet i Forsby till Skånska Cementaktiebolagets cementfabrik i Köping. Banan var då med sina 42 km världens längsta linbana, ungefär lika lång som ett maratonlopp. Den sträckte sig genom två län och fem kommuner. Från Österåker i Vingåkers kommun över Julitas jordbruks- och skogsmarker i Katrineholms kommun, till Öja och Västermo i Eskilstuna kommun. Därifrån sträckte den sig in i Kungsörs kommun via Granhammar, över E20, Arbogaån till Kungs Barkarö och Björskogs församling. Passerade sedan Hedströmmen vid gränsen till Köpings kommun för att nå cementfabriken där. Den hade sin storhetstid på 1960-talet under miljonprogrammet för bostadsbyggande. På 10 år skulle en miljon bostäder byggas. Då var det stor efterfrågan på cement och kalken var en viktig ingrediens. Senare minskade kalkbehovet varför banan ansågs företagsekonomiskt olönsam och togs ur bruk 1997. Sedan dess fraktas kalkstenen på lastbilar. Skånska Cementaktiebolaget, som lät bygga linbanan, bytte 1969 sitt namn till Cementa, 1973 till Euroc, 1990 såldes det till Partek Nordkalk och heter idag Nordkalk AB.

Kalklinbanan förmedlar såväl en spännande teknikhistoria som industri- och kulturhistoria. I begreppet KALKLINBANAN innefattas, utöver den mekaniskt automatiserade transportapparaten, även kalkbrottet med Kalkbrottsutsikten, stenkross, fordon, verktyg, verkstäder, bostäder och cementfabriken. Banan bestod av mekanisk automatik som fortfarande kan ses i museet och dess omgivningar.

Kalklinbanas kommersiella drift upphörde 1997 på grund av minskad brytning i kalkbrottet. Fem år senare bildades en vänförening, Kalklinbanas Vänner, som sedan dess arbetat med att banan skall värnas vårdas och visas.

Ovanför kalkbrottet byggdes en informationspaviljong, varifrån man kan se ner i brottet och också se sjöarna Öljaren och Hjälaren. Denna utsiktsplats och kalkbrottet ingår också i linbanemuseets verksamhet.

När kalklinbanan togs i bruk 1941 var den förmodligen världens största och väckte stor uppmärksamhet i Sverige och internationellt. Kalklinbanan byggdes på två år av 300 arbetare varav 60 anlade transportvägar. Banan var helautomatisk och mycket modern. En större förändring tillkom 1987 då man installerade ett datasystem som styrde och övervakade driften.

Konstruktionen hade tagits fram av AB Nordströms Linbanor, som också genomförde bygget. Företaget började ett par år senare att bygga en 96 km lång linbana av samma typ i Västerbotten. Den stängdes 1987. Linbanan mellan Forsby och Köping bars upp av 235 stolpar, de flesta av betong, men några av stålfackverk. Banan är uppdelad i fyra nästan lika långa sektioner. Korgarna hängde med sina fyra hjul på en kraftig bärlina och dros av en tunnare draglina. Draglinan dros av en elmotor på 135 hästkrafter.

Längs banan fanns 12 spännstationer och antalet korgar var ca 750 stycken som drogs med en hastighet av 10 km/timme

Skånska Cement AB etablerade sin cementfabrik i Köping, eftersom att det där fanns en djuphamn som kunde ta emot de stora mängder kol som produktionen krävde och samtidigt skeppa ut den färdiga cementen. I Köpingsån fanns också den lera som erfordrades för cementframställning.

En bok har tagits fram som belyser Linbanans konstruktion och automatik. Den kostar 200:- för medlem och 240:- för icke medlem.

Kontaktpersoner:

Anders Ellner

Knut Barr

Nancée Engqvist

Klaus-Jürgen Schmidt

Ingemar Carlsson

Föreningen Kalklinbanas Vänner behöver allt stöd i sitt arbete att driva Linbanemuseet. Föreningens plusgironummer är 129823-1. Medlemsavgift 100:- för enskild person och 150:- för familj.

Besök och guidning görs genom bokning:

Anders Ellner 070-6637803

Klaus-Jürgen Schmidt 070-6041879

Pris för Kalkbrottet i Forsby eller Linbanemuseet i Malmberga/Västermo

Grupp 500:- + 20:- /person

Enskild 140:-

Kalkbrottet och Linbanemuseet

Grupp 850:- + 20:-/person

Enskild 280:-

Föreningen Kalklinbanans Vänner

www.kalklinbanan.se